

13. Tarasov, L. V. (1997). Avtorskoe predstavlenye shkoli «Ekolohiya y dyalektyka» : [monohrafiya]. Moscow: VShMF «Avanhard», 189.

14. Kabalevskiy, D. B. (1984). Sylа yskusstva. Moscow: Molodaya hvardiya, 142.

15. Kyriushyn, V. V. (1993). Muzikalnie myfi Moscow: Tryton, 174.

16. Nemenskiy, B. M. (1987). Mudrost krasoti : o problemakh estetycheskoho vospytaniya. Moscow: Prosvetshchene, 253.

17. Sukhomlynskiy, V. O. (1977). Vybrani tvory : v 5 t. Kiyv: Rad. shkola. T. 3: Sertse viddaiu liudiam. Narodzhennia hromadianyna. Lysty do syna, 670.

Рекомендовано до публікації д-р пед. наук Цина А. Ю.

Дата надходження рукопису 17.02.2015

Цина Валентина Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра загальної педагогіки та андрагогіки, Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка, вул. Остроградського, 2, м. Полтава, Україна, 36003
E-mail: ajut@yandex.ua

УДК 378.147:371.1:8

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.39174

УДОСКОНАЛЕННЯ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБОМ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

© **І. А. Нагрибельна**

У статті проаналізовано проблему самостійної професійно-методичної підготовки майбутніх учителів початкової школи в умовах реформування вищої освіти в Україні. Акцентовано увагу на ролі самостійної роботи як важливого засобу фахового зростання студентів. Представлено модель теми для самоопрацювання з курсу «Методика навчання української мови»

Ключові слова: самостійна робота, лінгводидактика, методика навчання української мови, професійна мобільність, креативність

The issue of independent professional and methodological training of future primary school teachers in the context of higher education reforming in Ukraine is analyzed in the article. The attention is focused on the role of independent work as an important means of students' professional development. The model of the individual work topic in the course "Methods of Teaching Ukrainian Language" is given

Keywords: independent work, linguodidactics, methods of teaching Ukrainian language, professional mobility, creativity

1. Вступ

Особливості нинішнього етапу становлення української вищої освіти зумовлені інтеграцією в європейський освітній простір, що співвідноситься з вимогами, які розповсюджуються на вищі навчальні заклади, що приєдналися до Болонського процесу.

Спираючись на основні положення Болонської декларації, виокремлюється певна специфіка в системі організації навчання у вищій школі. Вона полягає в тому, що переміщується акцент з процесу викладання на процес навчання майбутніх фахівців; збільшується час для позааудиторної самостійної роботи за рахунок зменшення аудиторної. Перехід до кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вишах зумовлює суттєве посилення ролі самостійної діяльності студентів. Означена форма навчання спрямована на самостійне засвоєння матеріалу, набуття професійної компетентності, розвиток фахової мобільності й креативності випускників вишу.

2. Постановка проблеми

В умовах модернізації вищої освіти, оновленні її змісту та структури посилюються вимоги до фахо-

вої компетенції вчителів. Піднесення якості підготовки сучасних педагогічних кадрів потребує перегляду організації навчання студентів українських вишів. Значною мірою це стосується й методичної освіти майбутніх учителів початкової школи. Це пов'язане з розширенням гуманітарного складника навчання молодших школярів. Тому лінгводидактична підготовка вчителя стає більш пріоритетною в загальній системі професійної педагогічної освіти. Тому значна кількість навчального матеріалу переноситься на самостійне опрацювання студентами. Основною умовою успішної лінгводидактичної підготовки майбутніх учителів початкової школи в умовах обмеженої кількості аудиторних годин є підвищення мобільності в навчальному процесі, готовність до самостійної фахової освіти. Самостійна робота з означених курсів базується на комплексному підході до модульної побудови програми підготовки фахівців і максимальному системно-методичному забезпеченні навчального процесу.

Водночас у процесі адаптації кредитно-модульної системи навчання (ECTS) до національної виникають певні протиріччя. Ця неузгодженість стосується і курсу «Методика навчання української мо-

ви». Вона проявляється в слабкій регламентації самостійної навчальної діяльності студентів. З одного боку, Положенням про організацію навчального процесу у ВНЗ передбачено, що самостійна робота студентів повинна становити не менше $\frac{1}{3}$ і не більше $\frac{2}{3}$ від загального обсягу часу на вивчення конкретної дисципліни [1]. Така кількість годин дає можливість розвивати пізнавальну активність, формувати самостійність як рису особистості, здатність до творчого розв'язання сучасних педагогічних завдань. Успішне впровадження самостійної навчальної діяльності з фахових дисциплін лінгвістичного та лінгводидактичного спрямування залежить від усвідомлення кількох чинників:

- складності означених курсів;
- психологічної готовності студентів до самостійного навчання;
- рівня навчально-методичного забезпечення дисциплін, комп'ютеризації навчального закладу;
- системи державних соціально-економічних мотивів здобуття високоякісної освіти;
- реальної можливості викладача контролювати рівень самостійного опанування навчального матеріалу студентами.

Останній чинник зумовлений серйозними проблемами в організації перевірки та контролю самостійної роботи. Наприклад, контроль за виконанням самостійної навчальної роботи з «Методики навчання української мови», як фахової навчальної дисципліни має набувати системного характеру в діяльності викладача [2]. Проте низка об'єктивних причин унеможлиблює постійну та якісну перевірку самостійних навчальних досягнень студентів. Зокрема, ці суперечності полягають у відсутності чіткої регламентації та графіка самостійної роботи, незбалансованості розкладу викладача й часу для перевірки самостійно виконаної роботи студента, відсутності наукового обґрунтування окремих аспектів самостійної підготовки студентів педагогічних факультетів з курсів лінгвістичного та лінгводидактичного спрямування. Необхідним є розв'язання суперечностей між соціокультурними перетвореннями в Україні і певною фрагментарністю представлення керованої викладачем самостійної навчальної діяльності майбутнього вчителя початкової школи, відсутністю системності в її організації, що стає домінантною в умовах переходу до багато-ступеневої підготовки фахівців з вищою освітою.

З огляду на зазначене, **метою** нашої роботи вбачаємо створення такої моделі блоку самостійної роботи, яка б реалізовувала названі вище чинники успішного впровадження самостійного навчання майбутніх учителів. Водночас розроблена модель самостійного опрацювання навчального матеріалу з фахових курсів має сприяти раціональному використанню робочого часу студентами та забезпечувати якісний контроль вивчених тем викладачем.

3. Огляд літературних джерел

У теорії і практиці вищої освіти накопичено значний досвід, що може стати основою модернізації

системи професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Аналіз наукових джерел із педагогіки, дидактики, психології, лінгвістики, психолінгвістики та лінгводидактики засвідчує, що проблема самостійної роботи досліджувалася вченими різнопланово: визначення наукових засад самостійної роботи (А. Алексюк, С. Архангельський [3], Ю. Бабанський, Б. Бадмаєв, В. Беспалько, В. Бондар [4], В. Буряк, О. Вербицький, Г. Гецов, М. Головатий, Н. Кічук, В. Козаков, А. Малибог, А. Миролюбов, В. Мороз [5], М. Никаноров Л. Романюк та ін.); аналіз психологічної готовності індивіда до самостійної роботи як вищої форми навчальної діяльності (Т. Борисова, А. Вербицький, К. Дурай-Новакова, І. Зимня, Г. Костюк, О. Леонт'єв, А. Осницький, А. Петровський, К. Платонов, С. Рубінштейн, В. Свиридюк, І. Шайдур, В. Якунін та ін.); з'ясування ролі самостійної роботи в процесі розвитку творчих здібностей студентів (І. Богданова, С. Гайдай, С. Глушук, Г. Дінець, Л. Журавська, І. Копотюк, В. Король, Н. Кривенко, Н. Лукинова, В. Мороз, Л. Осіпова, Р. Пріма, Л. Разумова, П. Сікорський, С. Ягельська та ін.); висвітлення самостійної роботи студентів як засобу професійної підготовки до навчання гуманітарних дисциплін (Д. Ємельянова, О. Кміть, М. Князьян, О. Малихіна, О. Михалевич, М. Пентилюк, Т. Потоцька, Р. Пріма Г. Романова, М. Солдатенко та ін.); лінгвістичні та лінгводидактичні засади самостійної роботи у професійній підготовці вчителів загалом та початкової школи, зокрема (М. Бондаренко, М. Вашуленко [6], Н. Голуб, Т. Донченко, І. Дроздова, Т. Лобода, Л. Орехова, Е. Панасенко, Т. Пашенко, М. Пентилюк, О. Попова, І. Потапова, Т. Потоцька, М. Починкова, Н. Светловська, Т. Симоненко, М. Соловейчик, М. Чабайовська та ін.); дослідження організації самостійної роботи, її структури та форм реалізації (В. Андреев, С. Архангельський, Я. Бойко, Н. Ванжа, М. Гарунов, Л. Гризун, Т. Донченко, Л. Журавська, О. Карасьова, З. Кучер, В. Луценко, Л. Онучак, Т. Пашенко, П. Підкасистий, І. Шимко, Г. Юшко та ін.); аргументація підвищення якості самостійного навчання в умовах інформаційного середовища (Н. Бойко, А. Елізаров, О. Жуков, Г. Козлакова, М. Солдатенко, О. Шиман, С. Яшанов та ін.). Безсумнівно, усі виділені наукометодичні джерела дають практичні рекомендації для ефективного впровадження самостійної роботи в навчальний процес вищих навчальних закладів, однак розглядають цю проблему в основному побіжно.

У своїй роботі ми передбачаємо аналіз та розробку блоку самостійної роботи з курсу «Методика навчання української мови» для студентів педагогічних факультетів з урахуванням теоретичного й практичного досвіду вітчизняних та зарубіжних науковців й практиків.

4. Самостійна робота у професійно-методичній підготовці майбутніх учителів початкової школи до навчання української мови

Важливим завданням викладача вищого навчального закладу є правильне організування само-

стійної роботи, забезпечення умов успішного її перебігу, що передбачає не лише базову, наукову, а й відповідну педагогічну підготовку, вміння педагогічно доцільно активізувати пізнавальні сили студентів у навчальному процесі. Необхідність розв'язання суперечностей, що виникають у результаті самостійного опрацювання фахового матеріалу студентами та об'єктивна потреба у покращенні професійної підготовки вчителів початкової школи, усвідомлення необхідності запровадження досвіду високорозвинених країн у контексті самостійної навчальної діяльності студентів, недостатня теоретична і практична розробленість проблеми фахової освіти майбутніх вчителів зумовлюють потребу в розробці та впровадженні дидактичної моделі самостійної роботи з курсу «Методика навчання української мови»[7].

Пропонований далі матеріал репрезентує зазначене на прикладі вивчення окремих тем із методики розвитку зв'язного мовлення.

Тема 1. Наукові основи методики розвитку мовлення молодших школярів

Методичні рекомендації: під час опрацювання матеріалу теми студентам необхідно актуалізувати свої знання про періоди розвитку мовлення людини, фактори впливу на процеси мовленнєвої діяльності.

Базова термінологія з теми: розвиток мовлення, мовно-мовленнєва компетентність, мовна особистість.

Питання для самостійного опрацювання

1. Періоди мовленнєвого розвитку людини. Фактори розвитку мовлення.

2. Методи розвитку мовлення учнів. З історії методів розвитку мовлення учнів у початковій школі.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізуйте вимоги мовленнєвої лінії програми в контексті розвитку мовлення молодших школярів.

2. Поясніть державні вимоги щодо рівня загальноосвітньої підготовки учнів у розділі «Мовленнєва діяльність»

3. Поясніть сутність імітативних методів, комунікативних методів розвитку мовлення та методу конструювання тексту.

4. Аргументуйте доцільність використання означених методів під час роботи з розвитку мовлення.

Питання для самоконтролю

1. Особливості структури і змісту програми з розвитку мовлення.

2. Історичний аспект проблеми становлення методів розвитку мовлення.

Обов'язкові та додаткові завдання, приклади виконання завдань

Комунікативні методи розвитку мовлення ґрунтуються на комунікативній функції мови, тобто її призначенні бути засобом спілкування, комунікації, а також самовираження.

Комунікативні методи передбачають ряд вимог:

1) усні висловлювання учнів мають бути мотивованими – виникати в разі потреби щось сказати, написати, вступити з кимось у контакт, поділитися своїми думками і почуттями. Ця потреба виникає під час природних чи створених штучно (з навчальною метою) мовленнєвих ситуацій: діалогів, суперечок, обговорень, рольових ігор, листування, бесід на екскурсіях і прогулянках;

2) автор висловлювання (усного і писемного) мусить добре розуміти те, про що він буде говорити, тобто володіти достатньою, достовірною і важливою інформацією. Її необхідно відібрати, систематизувати, структурувати, підпорядкувати авторському задуму;

3) мета комунікації буде досягнута за умови достатнього володіння її учасниками мовними засобами: багатим активним словником, умінням швидко і правильно утворювати граматичні форми, будувати речення і зв'язувати їх у текст, добирати найкращі засоби мови для конкретної комунікативної ситуації.

Висловлювання учня повинно бути комусь потрібним, тобто мати адресата. Тому на кожне запитання він має отримати відповідь, його розповідь має бути почута, письмовий твір – прочитаний хоча б однією людиною, висловлена думка – обговорена, лист – прочитаний, відповідь – оцінена.

Комунікативні методи мають свої прийоми, засоби навчання, типи вправ, за допомогою яких здійснюється:

– створення мовленнєвих ситуацій;

– накопичення матеріалу для мовлення в результаті екскурсій, походів, рольових ігор, спостережень тощо;

– організація різних видів діяльності, створюють потребу у спілкуванні;

– ведення записів, щоденників;

– створення казок, незвичайних історій;

– творчі літературні проби в прозі, віршах.

Довідково-інформаційні дані для розв'язання завдань

Схеми уроків із розвитку мови

1. Переказ оповідання

1. Стисла вступна бесіда, зв'язана із змістом оповідання.

2. Читання оповідання вчителем.

3. Бесіда за змістом прочитаного.

4. Складання плану і запис його на дошці.

5. Розгляд образних виразів для використання в переказі. Запис на дошці трудних з орфографічного боку слів.

6. Усний переказ оповідання учнями за складеним планом.

7. Писання учнями переказу (колективне, індивідуальне).

8. Творчий переказ (за аналогією, поширення сюжету і ін.)

II. Колективне складання твору на задану тему

1. Бесіда за темою твору.

2. Розповідь учнів про різні факти на дану тему.

3. Колективне складання плану чи запис плану, даного вчителем.

4. Добір образних слів, виразів для використання в творі.

5. Складання речення, обробка їх і запис на дошці.

6. Запис учнями складеного твору в зошиті.

7. Зачитування твору кількома учнями із своїх зошитів.

III. Складання твору за малюнком (2 уроки)

Перший урок.

1. Бесіда за темою, зв'язаною зі змістом малюнка.

2. Розгляд малюнка учнями (кожен про себе).

3. Розбір змісту малюнка за запитаннями вчителя.

4. Складання плану майбутнього твору.

5. Добір епітетів, порівнянь для використання в творі.

6. Усна розповідь за складеним планом до змісту малюнка.

7. Запис учнями плану в зошиті.

Другий урок

1. Усна розповідь одного – двох учнів за раніше складеним планом (з використанням наочності).

2. Актуалізація вимог до письмового викладу твору. Розбір орфограм, речень з прямою мовою для використання в творі.

3. Самостійне написання твору учнями.

4. Зачитування кількох творів учнями

Для виконання поставлених студентам завдань рекомендується базова література [7].

Тема 2. Лексичний рівень роботи з розвитку мовлення

Методичні рекомендації: для успішного засвоєння матеріалу студентам доцільно проаналізувати науково-методичну літературу, що репрезентують вимоги до розвитку зв'язного мовлення.

Базова термінологія з теми: лексична система, лексичний запас, словотворчий аналіз, лексичне значення слова.

Питання для самостійного опрацювання

1. Робота над засвоєнням лексичного значення слова.

2. Способи і прийоми пояснення значення слів.

Завдання для самостійної роботи

1. Яке завдання лексичної роботи в початковій школі.

2. Назвіть джерела поповнення словника молодших школярів.

3. Які види лексичної роботи проводяться на різних уроках з мови.

Питання для самоконтролю

Завдання основних способів пояснення значення слів:

а) демонстраційного;

б) використання контексту;

в) словотворчого аналізу;

г) тлумачення слів.

Обов'язкові та додаткові завдання, приклади виконання завдань

Зміст лексичної роботи

Основною одиницею мовлення є слово. Від багатства лексичного запасу й уміння активно і вдало ним користуватися залежить якість мовлення особистості й успішність її спілкування з іншими людьми.

Мета лексичної роботи в початковій школі полягає в реалізації двох завдань:

а) накопичення в пам'яті учнів значної кількості слів з усвідомленням усіх відтінків їх значення та експресивного забарвлення;

б) формування вмінь активно користуватися словниковим запасом, тобто швидко і точно добирати слова для побудови речень і текстів.

Інформація для студентів:

За результатами експериментальних досліджень встановлено, що словниковий запас семирічної дитини становить від 2,5–3 до 7–8 тисяч слів, а одинадцятирічний школяр має у своєму словнику від 7–8 до 10–15 тисяч. Установлено також, що не менше половини нових слів засвоюється учнями на уроках мови і читання. Прості математичні підрахунки показують, що в середньому щоденно словник учня поповнюється 5–7 словами. Такими об'єктивними даними повинен керуватися вчитель під час організації словникової роботи.

Лексична робота як один із рівнів мовленнєвого розвитку молодших школярів проводиться за чотирма напрямками:

1) *збагачення словника*, тобто засвоєння нових слів та нових значень слів, що раніше учням були невідомі;

2) *уточнення словника*, тобто поглиблення розуміння вже відомих слів, з'ясування відтінків у значенні між синонімами, добір антонімів, аналіз багатозначності;

3) *активізація словника*, тобто використання якумога більшої кількості слів у мовленні кожного учня, введення слів у речення, засвоєння сполучуваності слів з іншими словами, використання їх в конкретному тексті;

4) *вилучення нелітературних слів*, які вживаються молодшими школярами, виправлення помилок у наголошуванні та вимові слів.

Джерелами поповнення словника молодших школярів є:

– мовленнєве оточення в сім'ї, серед друзів, мовне середовище;

– книги, засоби масової інформації: преса, радіо, телебачення;

– навчальна діяльність у школі (підручники, мовлення вчителів);

– словники, довідники.

Найкращим джерелом збагачення словника є живе спілкування і література, оскільки слово в тексті завжди демонструє своє лексичне значення й емоційне забарвлення.

Для пробудження в учнів інтересу до вивчення нової лексики і забезпечення ефективності її засвоєння необхідно добре спланувати словникову роботу. Важлива роль у цьому процесі належить пояс-

ненню значення нових слів. Існують різні прийоми роботи над значенням нового слова.

Перший спосіб – це **показ предмета чи дії**, що позначається словом. Часом для пояснення значення слова використовують малюнки чи ілюстрації. Зауважимо, що для пояснення іменників і прикметників використовують здебільшого предметні малюнки, а для пояснення дієслів – сюжетні, де зображено дію.

Другий спосіб – **добір синонімів**. Під час застосування цього способу слід пам'ятати про те, що синонімам властива не тільки близькість у значенні, а й відмінність. Слова одного синонімічного ряду мають значеннєві відтінки, на яких обов'язково слід заострити увагу школярів. Наприклад, пояснюючи значення слова *гомоніти*, замало сказати, що воно означає *розмовляти*. Необхідно додати, що гомоніти вживається тоді, коли *розмовляють тихо, приглушено*.

Часто значення слова пояснюється способом *логічного визначення*, тобто зарахуванням його до певного роду з виділенням яскравих видових ознак. Наприклад, *катер – це судно, невеликого розміру, моторне, для недалекого*

Значення багатьох слів можна пояснити розгорнутим описом. Наприклад, *джерело – це потік води, що утворюється внаслідок виходу підземних вод на поверхню землі*.

Певні слова стають зрозумілими, якщо їх *ввести в речення*. Наприклад, значення слова *ласунка* діти добре усвідомлюють у такому реченні: *Руденька ласунка запасє на зиму горіхи і гриби*.

Іноді для тлумачення значення слова можна використовувати його **антонім**. Так, слово *похлюплений* стане зрозумілим, якщо сказати, що протилежне йому за значенням – *веселий*.

Певні слова можна пояснити учням, удаючись до аналізу їх **словотворення**. Наприклад, *добррозичливий – той, хто зичить (бажає) добра*.

Довідково-інформаційні дані для розв'язання завдань

Робота над елементами лексики в початковій школі спрямована на збагачення активного словника учнів, розвиток їхнього зв'язного мовлення.

З явищем багатозначності слів учні зустрічаються ще в період навчання грамоти.

У 3-му класі продовжується робота над спостереженням за випадками багатозначності, прямим і переносним значенням слова. Учні вчать розрізняти значення багатозначних слів, використовувати у своєму мовленні слова з переносним значенням.

У 4-му класі їхні знання про слово розширюються в процесі вивчення частин мови.

Для виконання поставлених студентам завдань рекомендується базова література [6, 7].

5. Апробація результатів дослідження

Досвід викладання курсу «Методика навчання української мови» для студентів педагогічного факультету та наявність позитивної динаміки у студентів, що організовують свою самостійну навчальну діяльність за запропонованим алгоритмом дає підстави

стверджувати, що розроблена й впроваджена дидактична модель сприяє наступному:

– позитивній мотивації студентів в особистісно-професійному зростанні;

– раціонально організовує самостійну роботу з курсу «Методика навчання української мови» за змістом кожного модуля;

– актуалізує інтерактивні форми самостійної навчальної діяльності студентів;

– забезпечує належні умов для контролю та оцінювання викладачем самостійно опрацьованого студентами навчального матеріалу з теорії та методики навчання української мови;

Отже, навчально-методичний супровід самостійної роботи з удосконалення професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів до навчання української мови, побудований з урахуванням системи модульного навчання, комплексу педагогічних практик та з використанням сучасних інформаційних технологій, сприятиме формуванню високопрофесійного вчителя, здатного до постійного фахового зростання у сфері навчання української мови. Водночас, запропонована модель самостійного опрацювання матеріалу з фахового курсу сприяє розвитку самостійності, як важливої індивідуальної риси професіонала, формує готовність до саморозвитку в подальшій педагогічній творчості та культивує прагнення до креативу та професійної мобільності майбутнього педагога.

6. Висновки

У результаті аналізу досліджуваної проблеми можемо зробити висновки й окреслити перспективи подальших розвідок у визначеному напрямі. Процес самостійної навчальної діяльності майбутніх учителів початкової школи є важливим чинником їх фахової підготовки до навчання української мови. Його організація та змістове наповнення потребують інноваційних форм роботи та використання сучасних лінгводидактичних технологій навчання. Однозначно можна стверджувати, що методично грамотно вибудований алгоритм самостійного опрацювання фахового матеріалу студентами дозволяє їм бути більш мобільними та водночас організовує до системної самостійної роботи. Представлений матеріал не вичерпує усіх аспектів порушеної проблеми і може бути реалізований в подальшому обґрунтуванні дидактичної моделі самостійної роботи з курсу «Методика навчання української мови».

Література

1. Положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців [Текст] / К.: Освіта. – 2004. – № 8.

2. Пидкасистый, П. И. Организация учебно-познавательной деятельности студентов [Текст] / П. И. Пидкасистый. – М.: Педагогическое общество России, 2005. – 144 с.

3. Архангельский, С. И. Учебный процесс в высшей школе его закономерные основы и методы [Текст]: учебно-метод. пос. / С. И. Архангельский. – М.: Высш. школа-М, 1980. – 368 с.

4. Бондар, В. В. Дидактика: ефективні технології навчання студентів [Текст] / В. В. Бондар. – К.: Освіта-К, 1996. – 156 с.

5. Мороз, В. Д. Самостійна навчальна робота студентів [Текст] / В. Д. Мороз. – Х.: ХМК, 2003. – 63 с.

6. Вашуленко, М. С. Методика навчання української мови в початковій школі [Текст]: навч.-метод. пос. / М. С. Вашуленко. – К.: Літера ЛТД-К, 2010. – 36 с.

7. Нагрибельна, І. А. Самостійна робота студентів під час вивчення методик української та російської мов [Текст]: навч.-метод. пос. / І. А. Нагрибельна, Л. Г. Сугейко, Ю. Ю. Мельничук; за заг. ред. І. А. Нагрибельної. – Херсон: ТОВ «ВКФ СТАР ЛТД», 2014. – 292 с.

8. Гецов, В. Работа с книгой: рациональные приемы [Текст] / В. Гецов. – М.: Высш. школа-М, 1984. – 118 с.

9. Кучерук, О. А. Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика: Монографія [Текст] / О. А. Кучерук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – 420 с.

10. Нагрибельна, І. А. Організація і зміст самостійної роботи студентів з філологічних дисциплін [Текст]: навч.-метод. пос. / І. А. Нагрибельна, Л. Г. Сугейко, Ю. Ю. Мельничук; за заг. ред. І. А. Нагрибельної. – Херсон: ХМД, 2012. – 184 с.

References

1. Polozhennia pro orhanizatsiiu navchalnoho protsesu v kredytno-modulnii systemi pidhotovky fahivthiv [Conditions of organization of educational process in credit-module system of training specialists] (2004). Kiev: Osvita, № 8.

2. Pidkasystyi, P. I. (2005). Orhanizatsiia uchebno-poznavatelnoi deiatelnosti studentov [Organization of educational-cognitive activity of students]. Moscow: Pedagogicheskoe obshchestvo Rossii, 144.

3. Arkhanhelskyi, S. I. (1980). Uchebnyi protses v vysshei shkole yeho zakonomernye osnovy i metody [Educational process at higher education and its regular fundamentals and methods]. Moscow: Vyssh. shkola, 368.

4. Bondar, V. V. (1996). Dydaktyka: efektyvni tekhnolohii navchannia studentiv [Didactic: effective technologies in education of students]. Kiev: Osvita, 156.

5. Moroz, V. D. (2003). Samostiina robota studentiv [Independent work of students]. Kharkiv: HMK, 63.

6. Vashulenko, M. S. (2010). Metodyka navchannia ukraiyinsloyi movy v pochatkovii shkoli [Methods of teaching Ukrainian language at primary school]. Kiev: Litera LTD - K, 364.

7. Nahrybelna, I. A., Suheiko, L. H., Melnychuk, Yu. Yu.; Nahrybelna, I. A. (Ed.) (2014). Samostiina robota studentiv pid chas vyvchennia metodyk ukraiyinskoyi ta rosiiskoyi mov [Independent work of students during studying methods of Ukrainian and Russian languages]. Kherson: "VKF STAR LTD", 292.

8. Getsov, V. (1984). Rabota s knihoi: ratsionalnye priiemy [Work with a book: rational approaches]. Moscow: Vyssh. shkola, 118.

9. Kucheruk, O. A. (2011). Systema metodiv navchannia ukraiyinskoyi movy v osnovnii shkoli: teoriia i praktyka [The system of methods of teaching Ukrainian language at secondary school: theory and practice]. Zhytomyr: ZhSU named after I. Franko, 420.

10. Nahrybelna, I. A., Suheiko, L. H., Melnychuk, Yu. Yu., Nahrybelna, I. A. (Ed.) (2012). Orhanizatsiia i zmist samostiinoyi roboty studentiv z filolohichnykh dystsyplyn [Organization and content of students' independent work in philological disciplines]. Kherson: HMD, 184.

*Рекомендовано до публікації д-р пед. наук, професор Пентилук М. І.
Дата надходження рукопису 27.02.2015*

Нагрибельна Інна Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри філології, Херсонський державний університет, вул. 40 років Жовтня, 27, м. Херсон, Україна, 73002
E-mail: innesa740@rambler.ru

УДК 37.011.3-051.015.31

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.39393

ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

© **В. М. Титаренко**

У статті розглядається професійно-педагогічна діяльність учителя технологічної освіти, різні методи аналізу: документів діяльності вчителя, самофотографування робочого часу, контекст-аналізу, інтерв'ювання (фахівців, керівників навчальних закладів, експертів, студентів), запропонована модель мікросоціального профілю кваліфікації вчителя технологій, в якій подані ключові, базові та професійні компетенції, а також зв'язки з іншими фахівцями

Ключові слова: професійно-технологічна діяльність, учитель технологічної освіти, галузевий стандарт технологічної освіти

The article deals with professional and pedagogical activity of teacher of technological education and different methods of analysis: documents of teachers' activity, self-controlling of working time, context analysis, interviewing (professionals, school leaders, experts, students). The model of micro-social profile of technology teacher qualification is suggested, where the key, basic and professional competence and relationships with other professionals are given

Keywords: professional and technological activity, teacher of technological education, industry standard of technological education